

Resumé

Cílem této rigorózní práce je zprostředkovat co možná nejširší pojednání o specifickém užití směnky, kdy se tato ocitá v roli zajišťovacího nástroje. Směnka jakožto dlužnický cenný papír může v hospodářském životě nabývat různých funkcí. Od počátku existence směnečného práva to byla především funkce platební, přičemž funkce zajišťovací se objevila až mnohem později. Právě relativní novost zajišťovací funkce směnky vede k celé řadě otázek, které je třeba v souvislosti s jejím užitím řešit. Zejména je nezbytné si uvědomit, že závazek ze směnky bude bez ohledu na svou funkci vždy závazkem abstraktním a samostatným. Zmíněná abstraktnost a samostatnost se projevuje především v odlišné vazbě na směnkou zajišťovaný závazek, která je o poznání křehčí, nežli je tomu u standardních zajišťovacích závazků, jimž je akcesorita a subsidiarita naopak vlastní.

Zcela úvodem je zařazena pasáž, v níž se autor pokouší shrnout zásadní změny, které pro zajištění závazků směnkou přináší účinnost nové soukromoprávní úpravy, a to včetně krátké úvahy nad přiléhavostí terminologie nového občanského zákoníku v souvislosti se zajištěním a utvrzením závazků.

Navzdory skutečnosti, že cílem práce je pojednání o směnce zajišťovací, je druhá kapitola věnována otázkám směnečného práva obecně. V rámci jednotlivých podkapitol je pak naznačen historický vývoj směnečného práva na našem území včetně pramenů současné právní úpravy. Dále je vyložen pojem směnky jako cenného papíru a následně jsou zařazena pojednání o nejvýznamnějších institutech směnečného práva, které autor považuje ve vazbě na užití zajišťovací směnky za významné.

Třetí kapitola je již zaměřena na výklad samotného pojmu zajišťovací směnky s tím, že dochází k vymezení zajišťovací směnky vůči jiným formám zajištění, je řešen střet samostatnosti a abstraktnosti směnečného závazku s akcesoritou a subsidiaritou, které jsou jiným formám zajištění typicky vlastní. Závěr kapitoly je pak věnován podstatě funkce zajišťovací směnky a poměrně širokým možnostem jejího využití.

Kapitola čtvrtá a pátá podrobně shrnují charakteristické odlišnosti zajišťovací směnky. Jde zejména o otázku formy cenného papíru, v němž je zajišťovací směnka vystavena a též o problematiku vztahující se k vnitřnímu uspořádání směnečného závazku. Samostatné pojednání je pak věnováno čtyřem institutům směnečného práva (směnečnému rukojemství, promlčení směnečných závazků, směnečnému obohacení a prezentaci a protestaci zajišťovací směnky), a to se zohledněním jejich specifik v rovině užití zajišťovací směnky.

Šestá a sedmá kapitola se zaměřuje na problematiku využití zajišťovací směnky, a to jak na využití řádné, tak excesivní. Podrobně jsou řešeny otázky stran ochrany proti excesivnímu užití zajišťovací směnky, přičemž samotná ochrana proti excesivnímu užití je dále ještě členěna na ochranu v rovině smluvní a na ochranu v rovině směnečné. Významná část práce je orientována na obranu proti výkonu směnečného práva. Obecně je zpracována klasifikace námitek proti výkonu práva ze směnky, předpoklady k uplatnění obrany a v neposlední řadě je podán poměrně rozsáhlý výčet nejčastějších kausálních námitek pramenících ze zajišťovací funkce směnky.

Kapitola osmá se zaměřuje na využití směnek při zajištění spotřebitelských úvěrů. V rámci této kapitoly je vyjma posledního vývoje právní úpravy naznačeno, jak je právní úprava zajišťovací směnky, byť velice okrajově, dotčena vlivem práva evropského. Samostatná podkapitola je pak věnována otázkám faktického dopadu absolutního zákazu užití směnky při zajišťování spotřebitelských úvěrů.

V předposlední kapitole práce se autor zmiňuje o obecně nepříliš známém zajišťovacím instrumentu, a sice o směnkách s povinností zpětného odkupu. Problematika směnek s povinností zpětného odkupu je nejprve odlišena od zdánlivě podobného institutu, kterým je směnečný eskont. Dále je naznačen právní základ rozebíraného zajišťovacího nástroje včetně zdůraznění, v čem spočívá jeho podstata pro zajištění věřitele.

Závěrem práce je zařazena kapitola desátá, která je věnována problematice zajišťovací směnky v souvislosti s insolvenčním řízením. V první podkapitole je podán výklad specifik přihlašování směnečných pohledávek do insolvenčního řízení následovaný poměrně širokým pojednáním o samotných směnkách zajišťovacích a rozdílných situacích, v nichž se mohou tyto v insolvenčním řízení vyskytnout.